

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationes De Deo Homine, Sive De Incarnatione Filii
Dei**

Hurtado de Mendoza, Pedro

Antverpiae, 1634

Sectio IX. Noua sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82720](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82720)

SECTIO IX.

Nova sententia.

SUBSECTIO I.

Proponitur.

§. 231. **P**osset quis opinari, hæc omnia de ordine intentionis & executionis posse componi: quia Deus ex se potuit efficaciter amare substantiam Incarnationis: ut diceret, Ego volo Verbum assumere hanc numero humanitatem. qui actus non terminatur ad productionem humanitatis, nec ad aliqua accidentia posteriora; sed præcisè ad substantiam huius humanitatis, & vnionis ad Verbum, & accidentia necessaria ad corpus humanum.

§. 232. De actione nihil decernit ille actus absolute, sed conditionatè tantum; nempe produceretur actione C, nisi produceretur actione B. item actione B, nisi actione C. Humanitas autem sic decreta cognoscitur existitua non in se, ut obiecto formali, sed in decreto. at sic decreto Christo, potuit videri peccatum Adæ, & decerni productio B, in emendationem peccati. Quod decretum est etiam voluntas efficax executiua de existentia Christi, quia actio & terminus eodem actu efficaci amantur.

§. 233. En Christum venturum independentè à peccato Adæ, quia illo non peccante exequenda esset Incarnatio per aliam actionem; eo autem peccante eam exequitur Deus per hanc: quo simul voluit substantiam Incarnationis in emendationem peccati: quia voluntas efficax de hac numero productione est formaliter voluntas de substantia termini producti.

§. 234. Imò Christus sic existens potuit videri bene operans; & impetrare à Deo executionem suæ Incarnationis, & ut conciperetur à Maria per hanc numero actionem: & gratiam sanctis Patribus, quæ illi mererentur circumstantias. Quæ opinio vitat ordinem intentionis & executionis distinctum de singulis obiectis. Prima enim voluntas non est executiua, quæ sine actione nihil potest exequi: Secunda verò est executiua, quia exequitur actum & terminum. Vitantur item actus confusi in Deo, & componuntur omnia, quæ Sancti effecerunt de hoc mysterio.

SUBSECTIO II.

Explicatur ea sententia.

§. 235. **H**æc opinio, quod attinet ad actiones, duos habet sensus. Primus, Deum nihil agere absolute de illis, sed conditionatè dumtaxat. nempe: Ego volo efficaciter substantiam Incarnationis; actionem autem nullam volo absolute: sed si peccatum contingat, eligam hanc in eius emendationem: imò eam eligam ob merita Christi, qui merebitur gloriam redemptoris; si verò non contingat peccatum, eligam aliam. Ex vi cuius decreti neutra videtur absolute; sed tantum videtur Christus existens: sub conditione autem peccati & meritum, videtur productio B ex Virgine; sub con-

ditione autem carentiæ peccati videtur productio C. *S. Thom. q. 2. art. 3.*

§. 236. Secundus sensus nihil admittit pendens à conditione: sed Deus volens Christum absolute, dicit apud se, Eligam actionem B, nisi aliam elegero. idemque est de cæteris actionibus.

§. 237. Hic vltimus sensus mihi displicet: nisi enim Deus expresse velit expectare conditionem nobis liberam, iam reciditur in actus confusos, aut indeterminatos: estque ludus puerilis: Volo hanc actionem, si cæteros noluero. quid enim occurrit postea, quod non sit præuisum? solus ergo restat sensus conditionatus.

§. 238. Quem recusant eius auctores, ne videantur esse à mea sententia: qui constitui sæpè decreta Incarnationis, & nostræ prædestinationis iam absoluta, iam conditionata: substantia enim Incarnationis à me constituitur decreta à Deo independentè à meritis. quæ Incarnatio cum actione determinata dependente à solo Deo meretur maternitatem Mariæ per aliam actionem adæquatam. item meretur Patribus antiquis gratiam ad impetrandas circumstantias loci & temporis. Si ergo sint merita ut Christus nascatur Berhlehem, nascatur; sin minus merita fuerint, nascatur alibi: substantia enim Christi determinata non videtur absolute in hoc loco, sed tantum sub conditione. Hoc idem asserunt hi auctores de actione: ponunt enim hanc numero humanitatem existentem; actionem autem non nisi sub conditione. vtrum autem bene, iam examino.

SUBSECTIO III.

Prima impugnatio eius sententiæ ab identitate intentionis finis, & electionis mediorum.

§. 239. **H**æc opinio non distinguit nec ratione voluntatem efficacem de productione à voluntate de termino ipso producendo: distinguit autem voluntatem de termino à voluntate de productione. Potest ergo amari efficaciter terminus, quin efficaciter ametur hæc actio: hæc autem non potest efficaciter amari, quin ametur & terminus eodem actu. Probo, intentionem finis, & electionem mediorum in nobis, non distingui realiter, nec ratione in Deo: ea enim sententia est S. Thomæ 1. 2. q. 8. a. 3. ad 2. & q. 12. art. 4. asserentis finem & media in ratione entis amari posse actibus diuersis; ut finem autem, & ut media non posse nisi eodem actu amari: id est, si considerentur ut entia distincta, ut sunt in se bona, possunt terminare plures actus: at si considerentur media ut vtilia, & ut eligibilia ad assequendum finem, item & finis ut obtinendus per media; non possunt nisi vno actu amari. videantur eius verba. de qua opinione egi disp. 14. de Anima sect. 3. & disp. 3. de Prædestinatione sect. 8. Nunc libet eam probare in termino, & eius passiva productione.

§. 240. Primum, voluntas efficax de productione ignis est idem realiter, & ratione nostra cum voluntate efficaci de existentia ipsius ignis: ergo è contrà voluntas efficax de existentia ignis est idem realiter, & ratione cum voluntate efficaci de productione ignis. Probo antecedens, quia actio est ratio dandi existentiam, & eam constituendi actu extra causas: nec enim potest concipi actio ut ex-

s. Thom.
q. 1. art. 3.

ercita dans actu esse, quin eius terminus concipiatur vt exercitus, accipiens actualiter esse extra causas: ob quod eadem voluntas est de actione ac de termino. quo differt actio ab vbiacione & duratione (si distinguitur): licet enim non possint concipi sine existentia subiecti; at non sunt rationes dandi esse subiecto, sed potius illud supponunt: productio verò minimè supponit, sed est illo prius prioritate naturæ imperfecta cum similitate rationis. Stet ergo fixum, non distingui nec ratione voluntatem efficacem de actione à voluntate efficaci de termino.

§. 241. Probo consequentiam: quia vt actio est ratio extrahendi ex causis terminum, & illum dandi: ita terminus est extra causas, vt res data & facta: ergo vt ratio dandi amatur necessariò eodem actu, quo terminus factus: ita terminus datus & factus amatur necessariò eodem actu efficaci, quo eius datio & factio: quia terminus factus non potest esse sine factioe, nec præscindi magis quam factio sine termino factio.

§. 242. Explico vim argumenti: Incarnatio vt existens concipitur vt existens ab alio; quia eius existentia non habet esse exercitum à se, sed à Deo, ita vt repugnet eam exerceri sine productione à Deo, vel priori natura, vel simul ratione cum termino: ergo Deus volens efficaciter existere Incarnationem, vult efficaciter existere cum dependentia à seipso, ita vt illa volitio sit aut prior ratione, aut simul ratione, aut eadem ratione: nam posterior esse non potest, quia rem extra causas habet per actionem: ergo qui vult rem esse extra causas, vult actionem.

§. 243. Objicis Primùm, Incarnationem esse extra causas formaliter per suam existentiam, non vero per productionem: ergo qui vult Incarnationem esse extra causas, cogitur velle existentiam, actionem verò non cogitur velle eo actu, sed alio. Contrà: Illa existentia formalis extra causas non potest esse formaliter exercita nisi accipiendo illud exercitum à Deo per productionem, ita vt illa acceptio aut sit natura prior, aut simul cum termino accepto: cum enim sit essentialiter ab alio, non potest concipi esse nisi ab alio: actio ergo non potest concipi vt existens posteriori: quia non potest concipi terminus vt existens ab alio, nisi tunc concipiatur ratio exeundi ab alio. quamuis ergo terminus possit præscindi ab accidentibus, à quibus non pendet à priori: at non potest abstrahi ab actione, à qua pendet à priori tamquam à ratione formali accipiendi esse à Deo. cum ergo terminus sit essentialiter esse acceptum; non potest concipi sine acceptioe, nec amari, quin tunc ametur acceptio. Quo argumento impugno sententiam propositam §. 178. distinguentem voluntatem efficacem de termino à voluntate efficaci de actione.

§. 244. Dices Secundò, satis esse amare efficaciter actionem posteriori ratione quam ametur terminus: qui eo ipso quòd est ens ab alio petit voluntatem efficacem de actione, non tamen antecedentem, aut simul ratione; sed vel antecedentem, vel simul, vel posteriori, vt amatur vbiacio, & alia accidentia. Contrà: Iam ostendi discrimen de accidentibus posterioribus: terminus enim ab illis minimè pendet à priori; sed concipitur existens prius quam illa, & illorum causa physica. Nec desunt qui opinentur posse rem existere diuinitus si-

ne vbi, & quouis accidenti reali: actio verò est (quamuis imperfectè) prior natura, & vt ratio, qua existentia prodir à Deo: quæ non potest concipi existens prius quam prodeat à Deo: ratio autem prodeundi est actio: ergo non potest concipi vt existens sine actione Dei.

§. 245. Confirmatur. Illa existentia non concipitur vt exercita à se ipsa: quia sola existentia Dei est talis, nec concipitur vt abstracta ab exercitio à se, & ab alio: quia id conuenit existentia vt sic abstracta à creata & increata; creata verò constituitur distincta ab increata, per dependentiam à Deo: ergo concipitur vt existentia ab alio exercita. quia si est ens ab alio, ab alio habet exercitum: sed exercitum est actio: ergo concipitur cum actione.

§. 246. Vnde colligitur alterum è duobus, aut actionem amari eodem actu ratione, aut amari simul ratione, aut prius; posteriori verò amari non posse: quia existentia creata non est producta posteriori ratione quam existens: ergo eius productio non est volita posteriori ratione efficaciter quam existentia. Consequentia patet: quia alioquin actio videretur posteriori ratione. Antecedens patet: quia existentia non potest concipi vt existens nisi ab alio: at esse ab alio non potest nisi per dependentiam ab alio: ergo. Quod argumentum mihi videtur maximè efficac.

§. 247. Ex quo vterius deduco, non posse Christum mereri illam actionem: quia si illam posset mereri, posset videri Incarnatio existens, quin tunc videretur productio.

§. 248. Dices Tertio, tunc amari vagè aliquam actionem; non tamen hanc numero potius, quam aliam. Nec dantur propterea actus confusi in Dei voluntate, sed conditionati: vult enim Deus terminum in singulari: ex actionibus autè vult actionem B, si alias non voluerit: & actionem C, si noluerit alias. Contrà: Iam impugnauimus eam sententiam.

§. 249. Deinde probo, nec actus conditionatos admitti posse in actionem; quia terminus est absolute volitus vt existat efficaciter. ex quo decreto sequitur visio de illo vt existente absolute, & non sub conditione: ergo videtur actio existens absolute, & non sub conditione. Probo consequentiam, quia existentia accepta & exercita ab alio absolute, non potest exerceri, nec accipi per acceptioem & actionem sub conditione: quia hæc dum sub conditione manet, nihil præstat absolute: cum ergo produci absolute vel sit prius natura quam existere, vel sit simul, implicat videri prius existere quam produci; & consequenter implicat amari efficaciter. Quo decepti sunt auctores oppositi: quia existentia ab alio non est posteriori in se formaliter quam sit ab alio.

§. 250. Dices Quarto, productionem non esse indifferentem ad alios terminos: ob quod non potest visione & amore separari ab hoc termino: hic autem terminus est indifferens ad plures actiones: ob quod est separabilis visione & amore ab hac actione. Contrà: Id probat aperte non posse amari hanc numero actionem sine hoc numero termino: item, posse hunc numero terminum amari sine hac numero actione, & esse possibile plures ratione nostra voluntates Dei de hoc termino, quæ non sint de hac numero actione: at nullam posse esse de hac numero actione, quin sit de hoc numero termino: & potuisse Deum amare terminum sine hac
actio-

actione. At non probat non esse Deum determinatum ad abigendam absolute aliquam numero actionem; & non tantum conditionate: quia a parte rei non potest terminus existere sine ea actione in particulari: at non conditionate cum aliqua, sed absolute; ita ut vna sit exitura absolute. Secundò, quia Deus vult existere absolute hunc terminum: ergo vult existere absolute ab ipso: ergo vult absolute aliquam actionem in particulari, per quam existat ab ipso: quamuis ergo liberum illi sit eligere per varios ratione actus hunc terminum cum hac productione, vel per alium ratione actum eundem terminum cum alia productione: at necessarium se determinat ad vnum actum circa terminum cum vna actione absolute, & non sub conditione.

§. 251. Quòd si nolunt admittere hanc identitatem; ego dicam nec esse eundem actum efficacem de actione & de termino: quia quamuis actio sit inseparabilis à termino, id probat inferri necessarium aliquem actum circa terminum: at non inferitur identitas eorum actuum: itaque ex voluntate termini inferitur necessarium aliqua voluntas de aliqua actione, non verò de hac: ex voluntate autem de actione inferitur voluntas de hoc termino. imò prior voluntas efficax de termino sufficit; quia ex illa inferitur voluntas de actione. quibus positus sequuntur actio & terminus sine nouis actibus, ut dixi à §. 178. Vel si sequitur nouus actus circa terminum, est distinctus à voluntate de actione.

§. 252. Igitur Deus volens efficaciter existere Incarnationem, voluit eodem actu existere actionem, qua producat: quia velle Incarnationem existere ab alio, est velle rationem qua ab alio sit: cum autem videat eam non posse ab alio existere sine actione in singulari, & videns plures, elegit hanc numero, vno actu amans Incarnationem, & eius productionem: potuit autem alio actu ratione amare eandem Incarnationem cum alia productione: at absolute non potuit non eligere vnam actionem ex ijs, quibus vidit produci posse Incarnationem.

§. 253. Dices, medium posse amari tripliciter: Primum in obliquo, quando amatur eius utilitas precise propter bonitatem finis, & non propter ipsam. Secundò, in recto, quando utilitas amatur propter ipsam in ordine ad finem: quo actu finis amatur in obliquo. qui duo actus sunt formales electio medij. Tertid, medium amatur etiam directe, quando amatur propter aliquod bonum præcisum ab utilitate: tunc autem medium amatur materialiter, & eius est materialiter electio.

§. 254. Contrà: ille actus, quo medium amatur indirectè, sufficit ad illud executioni mandandum sine nouo actu quo illud ametur in recto, aut directè. quod & ipsi fatentur, & est facile probatu: quia ille amor attingit bonitatem medij in se volendo efficaciter illud esse: quia illud attingit proportionate ad intentionem efficacem. Item, Deus in sententia communi ita diligit creaturas. quæ dilectio satis est ad earum productionem: igitur intentio efficacis finis non distinguitur ab electione necessaria, & sufficienti ad medium. Quod ego contendo. Verum autem sint alij actus possibiles, non est contra me.

§. 255. Addo, secundum actum non distingui à primo: quia si amat medij utilitatem, quia est utili-

tas: ergo etiam amat finem, ad quem est utilitas. ad §. Them. quod satis est eam amare ad consequendum finem, 2. 1. art. 3. siue ex fine moueri: amatur autem quia per illam obtinetur finis. At propter ipsam ut obiectum primum non potest utilitas amari formaliter: quia utile ut vile non est amabile propter ipsum, sed propter finem, ad quem est utile. quo differt à bono delectabili. Quod probat: quia iste amor de utilitate propter ipsam deriuatur adæquate ex fine, vel non? Si primum, ergo semper amatur eodem modo propter finem; non verò propter ipsam: nec est locus ad distinguendos duos actus. si verò non deriuatur ex fine; quo pacto amatur ut utilis? Quòd si amatur, non est ex intentione finis: ego verò loquor de electione formaliter, non verò materialiter: vnde tertius actus est distinctus omnino, nec huius instituti: cui satis hæc sunt.

S V B S E C T I O I V.

Secunda impugnatio: quòd non assequatur scopum ea opinio.

§. 256. **A**dmittis tamen illis actibus, adhuc nihil euincunt: ipsi censent voluntatem illam secundam circa actionem singularem esse absolute voluntatem de ipso termino. Quod impugno: Primum ab exemplo communi apud eos Theologos admittentes in Virgine meritum congruum ad circumstantias Incarnationis, nempe maternitatem, non verò ad substantiam; cum tamen in sententia communi Virgo per veram actionem attingit vnionem humanitatis, qua genitus est Christus: & quamuis omnes admittant hanc actionem, nullus admittit Virginem meruisse substantiam. Vnde arguo, Deus volens merita Virginis ad actionem, qua Christus est genitus, noluit ea merita ad substantiam Incarnationis: ergo nec Deus volens actionem actu posteriori, vult per illum substantiam Christi. Probo consequentiam: quia voluntas de meritis ideo non est de substantia Incarnationis, licet sit de actione; quia Incarnatio est volita efficaciter, & videtur existens independentè à meritis, & prius ratione: sed substantia Incarnationis per primam illam voluntatem est efficaciter decreta independentè ab hac actione, & videtur existens prius: ergo hæc voluntas de actione non est de substantia Incarnationis.

§. 257. Secundò probatur à priori: quia prima voluntas fuit de substantia Incarnationis secundum se; ex vi cuius Incarnatio videtur existens, ad eò ut eius opera possint esse merita ad actionem: voluntas autem de actione non est de substantia Incarnationis secundum se, sed ut per hanc actionem, itaque illo secundo decreto non voluit Deus Incarnationem absolute, & secundum se, sed per hanc actionem. quæ duo sunt admodum diuersa. Confer vtramque: prima ut existat; secunda ut per hanc: ad eò ut hac deficiente existeret per aliam ex vi primi decreti: ergo secunda voluntas non est de Incarnatione simpliciter, sed secundum quid.

§. 258. Clarius patet contra doctrinam à §. 253. quia si prima intentio constituit à parte rei Incarnationem, & eius productionem; secundus actus decernens actionem in recto nihil dat nouum; nec terminum, nec productionem: ergo est ea sententia inutilis ad hæc merita.

§. 259.

S. Thom.
2.1.4.3.

§. 259. Multò minùs seruit ille ordo meritis ad Incarnationem: quia omne præmium post præiustum meritum donatur non solùm liberè, sed etiam liberaliter: pertinet enim ad gratiam, quæ vocatur remuneratio: at vbi non est libertas, non est gratia, nec remuneratio. quod latè probaui disputans de merito & prædestinatione: sed præiustis meritis Patrum, Deus non est liber ad existentiam Incarnationis negandam: quia merita eam supponunt: ergo existentia Incarnationis non potest esse præmium in eo euentu.

§. 260. Item esset præmium exiguum, imò ridiculum, dare hanc actionem. O magnum præmium! cum Christus iam esset exequendus necessariò per aliam tam bonam, dare Virgini influxum est magni momenti: sicut enim est mater Dei: at quòd Virgo det hunc numero potius, quàm alium, quid illius interest?

§. 261. Hinc sumet aliquis argumentum ad probandum, Deum secundo actu terminato ad productionem & existentiam, velle absolutè existentiam Incarnationis, & non secundùm quid: quia si ponatur existentia producta per aliam actionem, adhuc Virgo secunda actione producit absolutè Christum: ergo voluntas supponens aliam, vult absolutè Christum. Probo consequentiam, quia eadem ratione se habent actio supponens aliam, & voluntas aliam supponens.

§. 262. Huic argumento respondebit aliquis, secunda actione non produci absolutè Christum, quia iam ponitur productus per aliam priorem: quemadmodum per corruptionem non corrumpitur terminus, quando destructa vna actione subrogatur alia terminum conseruans. Contrà: B. Virgo verè generat Christum, & eum absolutè producit, licet per secundam actionem, posteriorem alia producta à solo Deo. Item, illa est absolutè productio: ergo denominat terminum productum. Exemplum de corruptione non est de re: quia est alia actio præstans formalem effectum oppositum corruptioni: at vna productio non est alij opposita in effectum formali.

§. 263. Ad argumentum ex §. 261. nego consequentiam. Ad probationem respondeo, actionè secundam supponere per accidens primam, & vtramque esse ex natura sua actionem totalem: vnde effectus formalis producti præstatur æquè per vtramque: at secunda voluntas supponit per se primam: vnde non potest existere in ratione denominationis liberæ, nisi quasi dependenter à priori: vnde per se est insufficiens ad existentiam termini: voluntas autem huiusmodi nec est liberalis, nec remuneratiua, nec absolutè productiua: quia pendet à voluntate productiua termini secundùm se, & absolutè, qui iam non potest non esse: vnde in eo donando non est liberalitas: quia hæc petit contentiam necessitatis antecedentis.

S E C T I O X.

Vltima sententia de intentione & executione.

§. 264. Tandem admittunt aliqui intentionem in diuinis actibus ab executione ratione distinctam: quia executionem dicunt esse actus

liberos Dei terminatos efficaciter ad existentiam creaturarum; intentionem verò dicunt esse actum liberum Dei reflexè & efficaciter terminatum ad actus directos Dei, quos imperat efficaciter, vt per illos producantur creaturæ. Vno verbo ista sententia est, qua constituuntur præfinitiones efficaces dependentes à scientia media: quibus Deus vult reflexè actus suos, & totum statum conditionatum, in quo scientia media cognouit liberum arbitrium creatum bene operaturum.

§. 265. Non disputo nunc præfinitiones istas à me alibi impugnatas abunde, neque item te morabor in confutanda ista intentione & executione: quia ego non voco ordinem intentionis actus Dei terminatos ad finem distinctos ab electione mediatorum: quia dum non ponuntur duo actus efficaces immediatè terminati ad finem, quorū primus sit ante totam electionem mediatorum (qui primus vocatur intentio,) secundus verò dicitur executio, estq; post totam electionè & existentiam mediatorum; de quibus egi à §. 170. Dum igitur hi actus non ponuntur, non est quæstio de re, sed tantum de voce: quamuis admittantur duo actus efficaces ratione nostra distincti, alter ad finem, alter ad mediū, vt etiam obseruaui §. 196. & 204. His igitur prætermisissis tota hæc series actuum non est ad scopum præsentem: quia nunquam videtur Incarnatio existens in statu absoluto per aliquem actum Dei, priorem ratione alio actu ipsius Dei pertinente ad eius executionem. Quia illa præfinitio est reflexa, volens transferre statum conditionatum obiecti in absolutum per media cognita sortitura effectum: actus verò directi non sunt in statu absoluto nisi imperati illa præfinitione. Ob quod ea opinio est inutilis ad examinandum, vtum Incarnatio videatur existens independenter à peccato, deinde decernatur quoad substantiam dependenter ab eodem peccato.

S E C T I O XI.

Opinio de duobus actibus adequatis.

S V B S E C T I O I.

Proponitur.

§. 266. P. Suarez aliam minùs salebrosam viam iniuit. Genet Deum allectum ad Incarnationem intrinseca bonitate. Ex quo decreto visus est Christus bene operas: & ob eius opera præuisa vult homines prædestinare ante peccatum præuisum: deinde videns Adami peccatum, voluit alio decreto efficaci substantiam eandem Christi cum accidentibus passibilitatis: visà autem morte Christi, ob eam dedit hominibus gratiam reparatricem à peccato.

§. 267. Ex qua opinione sequitur Primum, B. Virginem excipi potuisse à peccato, & eius debito ob merita Christi. Secundò, angelos accepisse gratiam ex meritis Christi. Tertio, primam gratiam Adami fuisse ex meritis Christi. Quarto, Christum factum hominem, & passum propter nos homines, & propter nostram salutem. quo differt ab Scoto, qui agrè tueretur venisse Christum è cælis vt nos redimeret.

§. 268. Quintò, venturum Christum tametsi Adam